

AZ ANGYAL NEM TÉVED

A felesleges épületelemek elmélete az Ecsedi-tanyában született meg, Balmazújvárostól vagy tíz kilométerre, a szamaras Balogh fejéből, aki az 1953-ban aránylag elég korán beköszöntő, első talaj menti fagy után felhúzódott második emeleti ágyára, s annyi halálos nyavalyára hivatkozott, hogy az orvost helyettesítő egészségügyi tizedes fejét fogva menekült ki a házból. Balogh egy számárerővel dolgozó kétlovas fogatát átvette valaki más, Balogh pedig ettől kezdve egérfogással meg elméletek gyártásával töltötte idejét.

Emil viszont sokáig azt állította, hogy Balogh soha nem találta volna ki a felesleges épületelemek elméletét, ha ő – mármint Emil – nem segít a csizmájával azon a bizonyos novemberi estén, amikor is farkasordító hideg fogadott bennünket, ahogy a munkából bevonultunk.

Valamennyiünk első gondja az volt, hogy megszabaduljunk az ötvenhárom mintájú, hígiszap-öblítéses, kincstári gyógycsizmától, mert nem könnyű – különösen ilyen csizmában – tíz órán át álldogálni a leendő elepi szocialista falu félig felhúzott házai között, ha az ember munkaszolgálatos becsülete tiltja, hogy munkával frissítse fel tagjai vérkeringését.

Emil azonban türelmetlen volt; még csizmahúzás közben megkezdte az inkvizíciót.

– Miért nem fütöttél be, te átok?! – ordított rá a hat pokróc alatt teljesen láthatatlan Baloghra.

– Nézd meg, hogy tele van a kályha hamuval, te barom, aztán kiabálj! – pattant fel tettetett álmából Balogh, s ugrált az ágyán, mint valami méltatlanul megbántott, csonttá soványodott, kopaszodó hörcsög. – Még ilyen vaddisznó! Mihelyt megkaptam a tüzelőt, befütöttem, de meddig elég, amit egy napra adnak, he?

Emil vérbe borult arccal pattant fel ültéből, s egyetlen féllábas ugrással Balogh ágyánál termett, a felhúzott csizmával a kezében.

– Te disznó! – üvöltötte. – A tüzelőt nem azért kapjuk, hogy te itt dél-

előtt gatyában ugrálhass az ágyon, hanem azért, hogy estére befűts vele! Estére! Érted? – Magasra emelte a csizmát, és lesújtott a szárával. – Estére! – Puff... – Érted? – Puff...

Balogh villámgyorsan a pokrócok alá húzódott, s testének legkevésebb nemes részével fogta fel az ütéseket. Aztán kidugta fájdalomtól eltorzult arcát, de nem mert szólni, nagyon jól tudta, hogy a csaknem két méter magas, testes szerb fiúval nem jó ujjat húzni. S hát úgy mellesleg: Emilnek tökéletesen igaza volt.

– Kitalálunk valamit, Emilke, kitalálunk valamit – vinnyogta bocsánatkérően.

Másnap este kellemes meleggel és a felesleges épületelemek elméletével fogadott bennünket.

– A régiek nem tudtak építkezni – szónokolt diadalmasan az emeletes ágyról. – Fogalmuk sem volt az anyagtakarékosságról, ész nélkül pazaroltak, rengeteg felesleges épületelemet alkalmaztak! Ezért...

– Beteg vagy? – érdeklődött Emil barátságosan, mert a szobában uralkodó kellemes hőmérséklet csak szelíd indulatokat engedélyezett. Balogh fölényes kézmozdulattal leintette.

– Nézzetek meg az istálló padlását! Hemzsegnek a fölösleges épületelemek! Csak úgy nyüzsögnek! A mi feladatunk, elvtársak, hogy felkutassuk a rejtett tartalékokat, és hasznosítsuk az előző nemzedékek által fölöslegesen beépített faanyagot...

– Marha – mondtuk kórusban, s azonnal indultunk, hogy szemrevételezzük az istálló padlását.

Nos, a szamaras nem túlzott. Az istálló rég megboldogult pallérja vagy százötven-kétszáz évvel ezelőtt valóban rendkívül bőven bánt a fával. Minden szarufa közepét vaskos támfával támasztotta alá, a sarkokat bonyolult gerendahálózattal szilárdította. Feri, aki civilben valami építkezési iroda műszaki rajzolója volt, azonnal megállapította, hogy ezek a gerendák teljesen feleslegesek, s azonnal el is kezdtük lebontásukat.

Mérnökke előléptetett rajzolónk alaposabb számításai pár hét múlva kiderítették, hogy az erős keresztgerendák és tartóoszlopaik is feleslegesek, s eltávolításuk már csak azért is szükséges, mert anélkül nem férhetünk hozzá a szarufákhoz, amelyek közül minden második ugyancsak feleslegesnek bizonyult. A Balogh-elméletet és Feri számításait igazolta az, hogy a tetőszerkezet a felesleges elemek eltávolítása után is szilárdan állt, pedig közben tartós hó is esett.

Később, december közepe táján, megoszlottak a nézetek. Feri a számítások alapján ragaszkodott ahhoz, hogy a megmaradt szarufák merevítői föltétlenül szükségesek, a fázósabbak – Baloghgal meg Emilrel az élen – ezeket is fölöslegesnek ítélték, s napról napra hasznosítottak egyet. A gyakorlat őket igazolta: a tető nem omlott össze.

A karácsonyi ünnepekre azonban már csak a szarufák maradtak, azok közül is csak minden második, s ezekhez már végképp nem lehetett hozzányúlni. Különben is: ki mert volna felmenni a padlásra, ahol az egyre vastagodó hótakaró súlya alatt gyanús recsegés uralkodott?

Így ismét a szűkös kincstári tüzelőadagra szorultunk, pedig komisz hidegek jártak. A kegyetlenül csilagos éjszakákra borotvaéles hajnalok virradtak, s reggel, ha kiléptünk az ajtón, a hideg egyszerre két törrel döfött az orrunkba.

Huszonharmadikán hazautaztak a boldog szabadságosok. Páran pedig, akik maradtunk, elmentünk az öreg Kisshez, a civil építésvezetőhöz, hogy megkérjük, legalább az ünnepekre adjon egész napra eleendő tüzelőt.

– Sajnálom, elvtársak – mondta százhatvan centijének minden méltóságával a kisöreg. – Ami jár, az jár. Több nincs. – Azzal megfordult, és faképnél hagyott bennünket.

– Három napja nem ivott a vén strici, most rosszabb, mint a hideg-lelés – dühöngött Emil. Néhány nem egészen ádventi hangulatú szí-

tok is elhangzott, aztán letörten elballagtunk a tanya felé.

Annyit azonban mégis elértünk, hogy a háromnapi tüzelőt egyszerre kaptuk meg. Így a szentestén pirosra fűtöttük az öreg vaskályhát, megettük szabadságolt társaink ránk hagyományozott csomagjainak tartalmát, elénekeltünk néhány karácsonyi dalt, s a körülményekhez képest elégedetten hajtottuk fejünket a szalmazsákra.

– Micsoda meleg – sóhajtotta Emil boldogan elnyúlva a pokróca alatt. – Mondjátok, mivel fűtünk holnap?

– Majd hoz valamit az angyal, ha erre jár – mondtam. Ezen jót nevetünk mindnyájan. Feri javasolta, hogy amerikai szokás szerint tegyük ki csizmáinkat az ablakba, ha a négy pár csizmát megtömi az angyal brikettel, biztosan nem fázunk az ünnepek alatt. A javaslatot azon-

ban elvetettük, mert sötétedés óta hatalmasan havazott.

– Nem jár az erre – motyogta Emil, félálmában még mindig az angyallal bíbelődve –, hacsak tévedésből erre nem vetődik...

Én azonban tudtam, hogy az angyal nem téved, soha sem téved. Így egyedül én nem csodálkoztam, amikor úgy éjfél tájban falakat rázó dübörgésre riadtunk. Hatalmas recsegnések, roppant zuhanások ugrasztottak ki valamennyiünket az ágyból, s ahogy kiszaladtunk, még láttuk az angyalt, amint szárnyával hatalmas fehér hófelhőket keverve elröppent az istálló beszakadt teteje fölé.

Azonnal csizmát rántottunk, nyakunkba dobtuk a köpenyt, s megsejleltük az angyal működésének eredményét. Elégedetten állapítottuk meg, hogy csak a hatalmas korszorúgerendák több tüzelőfát ígér-

nek, mint amennyit eleddig összesen eltüzeltünk a fölösleges épületelemek elmélete alapján. Micsoda gerendák voltak! Vastagok, mint egy jól táplált ember törzse, a korhadásnak legkisebb nyoma nélkül! Le a kalappal a régi mesterek előtt!

Másnap délelőtt a biztonság kedvéért jelentettük az esetet katonai parancsnokunknak, akit egymás között csak bukszaszájú fölajhárnak becéztünk, egyrészt szája különös formája, másrészt a tevékenység minden formájával szemben megnyilvánuló heves ellenszenv miatt. A civil előjáróktól nem kellett tartanunk, karácsony volt, elvtársak, karácsony!

A Balogh-féle elméletről meg az angyalról természetesen bölcsen hallgattunk, a havat okoltuk mindenért, s mert abból csakugyan sok esett volt azon az éjjelen, a hadnagy elvtárs nem is kételkedett szavunk igazában. S az a veszély, hogy netán felkel, és utánajár a dolognak, igazán nem fenyegetett.

– Megnézték a fát? Használható? – kérdezte két hatalmas ásítás között.

– Ugyan, hadnagy elvtárs, teljesen korhadt, öreg gerendák – hazudta Feri a szakértő fölényes biztonságával. – Nem jó az még tűzifának sem.

– Na akkor... – Az újabb ásítás egyszerűen nem akart véget érni. – Hát akkor... – A bukszaszájú fölajhár fáradtan lehunyta a szemét. – Csináljanak vele, amit akarnak... Hááááh...

– Elképzelhető, hogy valaki halálra ásítja magát? – kérdezte eltűnődve Emil, míg vidáman poroszkáltunk a térdig érő hóban a tanya felé. Ezen kicsit tanakodtunk, s a vélemények megoszlottak. Abban viszont valamennyien egyetértettünk, hogy szeretve tisztelt parancsnokunk számára bizonyára ez lenne a halál legmegfelelőbb változata.

Az istálló előtt megálltunk, egymásra néztünk, aztán – mint egy láthatatlan karmester intésére – rázendítettünk:

Mennyből az angyal lejött hozzátok, pásztorok, pásztorok...

Tunyogi Csapó Gábor

